

Φορέας Υποδοχής: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών

Συνεργαζόμενος Φορέας: Το Χαμόγελο του Παιδιού

Επιστημονική Υπεύθυνη: Ειρήνη Λεριού

Δελτίο Τύπου

ΘΕΜΑ: Δημοσίευση πρακτικών της συνάντησης της επιστημονικά υπεύθυνης του C.W.-SMILE, Δρ Ειρήνης Λεριού, με την Ιδρύτρια του Κέντρου Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογενείας (Κοινωνική & Εκπαιδευτική ΔΡΑΣΗ), στα πλαίσια διεξαγωγής Ποιοτικής Έρευνας

Η επιστημονική υπεύθυνη και η ερευνητική ομάδα του “C.W.-SMILE” με τιμή σας παρουσιάζουν τα πρακτικά της συνάντησης της επιστημονικά υπεύθυνης του ερευνητικού έργου C.W.-SMILE με την ιδρύτρια του Κέντρου Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογενείας (Κοινωνική & Εκπαιδευτική ΔΡΑΣΗ), για ζητήματα που άπτονται στην παιδική αστεγία και την εκπαίδευση ως διαστάσεις της παιδικής φτώχειας στην περιφέρεια Αττικής. Η ποιοτική έρευνα διεξάγεται στα πλαίσια του ερευνητικού έργου με τίτλο «Η κατανόηση, η μέτρηση και η παρακολούθηση της παιδικής ευημερίας: Ένα σχέδιο δράσης με “Το Χαμόγελο”». Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε με την ιδρύτρια του Κέντρου Συμπαράστασης Παιδιών και Οικογενείας (Κοινωνική & Εκπαιδευτική ΔΡΑΣΗ) κα. Μυρτώ Λεμού, στη δομή της, τη Δευτέρα 10 Ιουνίου 2019, 17:30 μμ.

Αρχικά η ερευνήτρια ρώτησε σχετικά με την ύπαρξη πιθανών δράσεων τους για τις άστεγες οικογένειες ή τους ανήλικους. Η ιδρύτρια της δομής, τόνισε ότι, προσπαθούν να βοηθήσουν παρέχοντας νομικές συμβουλές και υποστήριξη σε άστεγες οικογένειες τσιγγάνων, ενώ παράλληλα προσπαθούν να εντάξουν τα ανήλικα παιδιά στο σχολείο, παρέχοντας προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας. Η ιδρύτρια της δομής, τόνισε ότι ο βασικός σκοπός τους είναι η σχολική ένταξη των παιδιών, ως μέρος της ομαλής ένταξης τους και στη βελτίωση της ευημερίας τους.

Έπειτα, η ερευνήτρια αναζήτησε διευκρινήσεις αναφορικά με τη σχολική ένταξη και αν αφορά μόνο τα παιδιά. Σε αυτή τη διευκρίνηση, η κα. Λεμού, τόνισε ότι η δράση τους εστιάζει περισσότερο στα παιδιά γιατί είναι λίγοι οι ενήλικοι που θεωρούν σημαντική τη δική τους εκπαίδευση. Επίσης, τόνισε, ότι στη προσπάθειά της να γράψει τα παιδιά στο σχολείο, συναντά δυσκολίες, καθώς τα παιδιά αυτά, συχνά δεν έχουν μόνιμη διεύθυνση κατοικίας κάτι που δυσκολεύει πάρα πολύ την εγγραφή τους στο σχολείο.

Η ερευνήτρια σε επόμενη ερώτηση της προσπάθησε να εντοπίσει αν υπάρχει η πληροφορία ύπαρξης άστεγων παιδιών στο Δήμο Αθηναίων. Η ιδρύτρια

της δομής δήλωσε ότι υπάρχουν πολλά παιδιά που είναι άστεγα και φιλοξενούνται στο Νοσοκομείο Παίδων (60-80 παιδιά που δεν έχουν βρει δομές).

Επιπροσθέτως, η ίδια εντοπίζει ότι ειδικά στις οικογένειες των τσιγγάνων, παρατηρούνται γραφειοκρατικά προβλήματα όταν υπάρχει ένα νεογέννητο παιδί. Πιο αναλυτικά, τόνισε, ότι συχνά γράφονται λάθος τα ονόματα (εξαιτίας, ως ένα βαθμό, και της ανεπαρκούς γνώσης γραφής και ανάγνωσης των τσιγγάνων) γεγονός που δημιουργεί προβλήματα στην αναγνώριση του παιδιού, καθώς το παιδί δεν μπορεί να λάβει ΑΜΚΑ, δεν μπορεί να κάνει εμβόλια, δεν μπορεί να πάρει πιστοποιητικό γέννησης. Χαρακτηριστικά τονίζει ότι υπάρχουν άτομα που έχουν ενηλικιωθεί και δεν μπορούν να βγάλουν ταυτότητα. Αυτό, αποτελεί εμπόδιο στο έργο της δομής, γιατί το παιδί δεν μπορεί να γραφτεί στο σχολείο, ενώ η νομική διαδικασία για τη διόρθωση των ονομάτων χρειάζεται αρκετά χρήματα. Συχνά δεν υπάρχει η απαραίτητη χρηματοδότηση για να καταστεί εφικτή η επίλυση όλων των παρόμοιων περιπτώσεων. Άλλο στοιχείο που πρόσθεσε αναφορικά με τα προβλήματα που συναντά είναι ότι κάποιοι έφηβοι που έχουν φύγει από το σπίτι εμφανίζουν παραβατική συμπεριφορά. Αν συλληφθούν και μέχρι να γίνει το δικαστήριο, το παιδί επίσης δεν έχει που να πάει, οι αρχές είναι συχνά αναγκασμένες να κρατούν το παιδί στα αστυνομικά τμήματα, γεγονός που ενδεχομένως να έχει αρνητικές συνέπειες στην ανάπτυξη του παιδιού. Αν και οι επιμελητές των δικαστηρίων προσπαθούν να βρουν δομές για να φιλοξενηθεί ο έφηβος, αυτό το έργο δεν είναι πάντα εύκολο.

Η ερευνήτρια προσπάθησε επίσης να διευκρινίσει τη νομική διαδικασία για τα ανήλικα που είναι άστεγα. Η κα. Λεμού σημείωσε ότι σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να υπάρξει εισαγγελική παρέμβαση. Ο εισαγγελέας θα πρέπει να ειδοποιήσει την αρμόδια υπηρεσία του Δήμου, οι υπάλληλοι εκεί θα πρέπει να δώσουν αναφορά, μετά από επιτόπια έρευνα, στον εισαγγελέα, ο οποίος θα πρέπει να αποφανθεί για την επιμέλεια του παιδιού. Ωστόσο, τόνισε, ότι αρκετές περιπτώσεις δεν φτάνουν ποτέ στον εισαγγελέα.

Οπωσδήποτε αξίζει να σημειωθεί, ότι σύμφωνα με την κα. Λεμού, η οικονομική στήριξη (π.χ. επιδόματα) θα πρέπει να συνοδεύονται πρώτον από έναν όρο να πηγαίνουν τα παιδιά στο σχολείο και δεύτερον να γίνονται έλεγχοι από κοινωνικούς λειτουργούς (χωρίς αίτημα) στις οικογένειες που λαμβάνουν το επίδομα. Οι έλεγχοι θα πρέπει να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να επιβεβαιώνεται η ορθή χρήση των επιδομάτων, η οποία έχει ως κύριο στόχο την ευημερία των παιδιών.

Σε ερώτηση της ερευνήτριας, αναφορικά με το τι μπορεί να γίνει, σχετικά με τα παραπάνω ζητήματα, η ιδρύτρια της δομής σχολίασε ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν οικογενειακά δικαστήρια, όπου θα αναλαμβάνουν συνολικά τις περιπτώσεις που αφορούν στην οικογένεια. Εκεί θα μπορούσε να υπάρξει ολιστική υποστήριξη στα παιδιά που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα με τα παραπάνω που αναφέρθηκαν.

Η συνέντευξη παρατίθεται παρακατω:

1. Ποιες είναι οι δράσεις σας αναφορικά με τις άστεγες οικογένειες ή τους ανήλικους;

ΜΑ: Εμείς στις δράσεις μας εξυπηρετούμε και αστέγους και μη αστέγους. Οι οικογένειες που συνήθως έχουμε είναι τσιγγάνοι και οι πλειοψηφία των παιδιών που έχουμε είναι από το Δροσερό της Ξάνθης. Συχνά, οι οικογένειες των τσιγγάνων μένουν άστεγες ή δυσκολεύονται να βρουν σπίτι. Καμία φορά έρχονται σε εμάς να κάνουν μπάνιο, να τους βοηθήσουμε γιατί βρίσκονται σε χάλια κατάσταση. Τώρα χορηγούνται κάποιες επιδοτήσεις για τα σπίτια που αυτό κάποιες φορές βοηθάει και παραμένουν στο σπίτι λόγω της επιδότησης, αλλά καμία φορά δεν πληρώνουν τον σπιτονοικοκύρη και αυτό επιδεινώνει την κατάσταση. Οι άστεγες οικογένειες δεν είναι κάτι σταθερό.

2. Οπότε σε σχέση με τα άστεγα παιδιά, εσείς έρχεστε σε επαφή μαζί τους, όταν οι γονείς είναι άστεγοι Τσιγγάνοι;

ΜΑ: Ναι γιατί εμάς ο σκοπός μας είναι η σχολική ένταξη των παιδιών. Μέσα στο όλο πρόβλημα, άλλες οικογένειες είναι περισσότερο οργανωμένες και άλλες λιγότερο οργανωμένες, διότι αρκετοί παντρεύονται σε σχετικά μικρή ηλικία. Αυτό το θέμα, όταν παντρεύεται ένα παιδί σε μικρή ηλικία και μέχρι να μπορέσουν να κάνουν ένα σταθερό σπιτικό δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα. Αν κάνουν και παιδιά, αυτό επιβαρύνει την κατάσταση και συχνά αναγκάζονται να μένουν σε αυτοκίνητο, μέχρι να μπορέσουν να τα βγάλουν πέρα.

3. Εσείς, όταν μιλάτε για σχολική ένταξη μιλάτε και για αυτούς που έχουν ήδη παντρευτεί αλλά είναι σε ηλικία που θα μπορούσαν να πάνε σχολείο;

ΜΑ: Όχι, πιο πολύ για τα παιδιά τους, αν και προσπαθούμε να τους πείσουμε ότι πρέπει να συνεχίσουν και ίδιοι την εκπαίδευση, αλλά δεν είναι τόσο εύκολο. Πολλοί λίγοι έχουν πάει σε σχολείο δεύτερης ευκαιρίας, ή λίγοι καταλαβαίνουν ότι είναι σημαντικό το σχολείο. Εμείς, αυτήν την εποχή τρέχαμε να βρούμε όλα τα παιδιά που είναι 5 με 6 ετών να γραφτούν στο σχολείο το Μάιο, να κλείσουμε για εμβόλια και το χαρτί του γιατρού, να βρούμε τρόπο να έχουν συμβόλαιο σπιτιού (μόνιμη κατοικία).

4. Αν ένα παιδί είναι άστεγο και δεν είναι παιδί τσιγγάνων ή φιλοξενείται σε κάποιο ίδρυμα, τι συνήθως συμβαίνει, ποια είναι εμπειρία σας ή η πιθανή πληροφόρησή σας;

ΜΑ: Πάρα πολλά παιδιά είναι άστεγα και φιλοξενούνται στο Νοσοκομείο Παιδών, αν πάτε εκεί, είναι περίπου 60-80 παιδιά που δεν έχουν βρει δομές. Από βιωματική εμπειρία μπορώ να σας πω ότι τα παιδιά γυρίζουν όλη την Αθηνά, παίρνουν τα λεωφορεία και τις συγκοινωνίες και δεν το ξέρουν στο νοσοκομείο. Λοιπόν είναι ένα θέμα και δεν ξέρουν τι να κάνουν. Επιπλέον, δεν υπάρχουν πολλές δομές για τσιγγάνους και αυτό επιδεινώνει το πρόβλημα, ιδιαίτερα αν είναι αγόρια σε εφηβική ηλικία. Εγώ καταλαβαίνω, ότι ένα παιδί μπορεί να έχει πρόβλημα συμπεριφοράς, αλλά δεν μπορώ να μην το βοηθήσω. Τα παιδιά, τα οποία έχουν προβλήματα με την οικογένεια, δεν πάνε κάθε μέρα σχολείο κτλ. Κάνουμε ότι μπορούμε αλλά δεν έχουμε και αρκετή δύναμη. Συχνά, παίρνουν τα επιδόματα αλλά δεν υπάρχει έλεγχος, αναφορικά με τη χρήση του. Δεν υπάρχει όρος, ότι πάρει το επίδομα, αλλά το παιδί θα πρέπει να πηγαίνει στο σχολείο.

5. Άρα, εσείς προτείνεται να μπει ένας όρος ως προς τα επιδόματα, δηλαδή πάρει το επίδομα, αλλά το παιδί σου να πηγαίνει σχολείο;

ΜΑ: Στη Γερμανία ή σε άλλα μέρη, εκεί είναι υποχρεωτικό και έχει έλεγχο αυτός που λαμβάνει το επίδομα. Γιατί έχω και πολλούς επωφελομένους που έχουν πάει στη Γερμανία να βρουν δουλειά και μου αφηγούνται ότι «κα. Μυρτώ έρχεται η κοινωνική λειτουργός και ελέγχει αν το ψυγείο έχει φρούτα, αν είναι καθαρό το σπίτι». Τους κάνουν έλεγχο και πρέπει και οι γονείς να πηγαίνουν να εκπαιδευτούν για να βρουν δουλειά. Δηλαδή δεν είναι πάρε τα λεφτά έτσι, έχει ένα στόχο. Και τα παιδιά καθημερινά σχολείο.

6. Γιατί επιλέξατε να κάνετε αυτές τις δράσεις αντί άλλων;

ΜΑ: Εγώ το 1991 δούλευα σε μια ΜΚΟ που κάναμε μαθήματα σε εκπαιδευτικούς για το πως θα αντιμετωπίσουν τη διαφορετικότητα και έτσι ανακάλυψα γυρνώντας τι γίνεται με τα παιδιά αυτά, είδα ποσά παιδιά ήταν στους δρόμους και ζητιάνευαν. Λέω αυτά τα παιδιά όταν δεν πάνε σχολείο και είναι στους δρόμους δηλαδή τι θα γίνει; Και όλοι μου έλεγαν, οι τσιγγάνοι έτσι είναι, έχουν την κουλτούρα τους. Εγώ όμως σκεφτόμουν τα παιδιά στους δρόμους και έτσι αποφάσισα να μπορέσω να βάλω τα παιδιά στο σχολείο. Ωστόσο, τότε δεν υπήρχε η διαπολιτισμική εκπαίδευση είχα εμπόδια από τους διευθυντές. Κάποιοι ήταν ευγενικοί και έπαιρναν τα παιδιά αυτά, άλλοι όχι.

Με το πρόγραμμα αυτό, μαζευτήκαν αρκετά παιδιά που ήθελαν να παρακολουθήσουν προγράμματα εκπαίδευσης. Αργότερα, έψαξα να βρω ένα χώρο για τα παιδιά, πήγα στο Δήμο, τη Νομαρχία και σε άλλους φορείς αλλά κανείς δεν ήθελε να με βοηθήσει. Νοίκιασα ένα χώρο στη Γιατρά, ευτυχώς, κάποιοι άνθρωποι με βοήθησαν οικονομικά και μετακόμισα. Όλα τα παιδιά ήρθαν τότε, τώρα είναι γονείς στα παιδιά που εξυπηρετώ στη δομή και στις δράσεις της.

7. Από το 1991 έως σήμερα, έχει αλλάξει κάτι ως προς τη σχολική ένταξη των τσιγγάνων;

ΜΑ: Ναι, ευτυχώς. Τώρα οι διευθυντές θέλουν τα παιδιά και μας τηλεφωνούν που είναι τα παιδιά. Βέβαια, οι τσιγγάνοι ακόμα δεν έχουν καταλάβει την ανάγκη της εκπαίδευσης.

8. Στη δομή σας ποια παιδιά επωφελούνται;

ΜΑ: Οι τσιγγάνοι κυρίως, αλλά έχω και μερικούς από το Πακιστάν, Μπαγκλαντές και Αίγυπτο. Θέλω να μάθω τα παιδιά να έχουν επαφή και με άλλα παιδιά.

9. Τα μαθήματα στα παιδιά, τα πραγματοποιείται μονάχα, για να ενταχθούν καλύτερα στο σχολείο;

ΜΑ: Ναι, συνήθως, οι γονείς είναι αγράμματοι και τα παιδιά δεν μπορούν να τα καταφέρουν στο σχολείο. Χρειάζονται βοήθεια για να τα καταφέρουν. Τους κάνουμε ιδιαίτερα για να μάθουν να διαβάσουν. Έχουμε παιδιά με δυσλεξία ή παιδιά που δεν μπορούν να συγκεντρωθούν. Έρχονται κάθε μέρα και κάνουν το μάθημα τους. Έχουμε και κοινωνική υπηρεσία που βοηθάμε τις οικογένειες (δηλαδή να κλείσουμε ραντεβού στους γιατρούς) ή ότι θέματα έχουν να τους βοηθήσουμε και να τους παραπέμψουμε. Τα παιδιά μετά το σχολείο, έρχονται εδώ είτε με τους γονείς, είτε πάμε εμείς και τα παίρνουμε από τα κοντινά σχολεία.

10. Γνωρίζεται αν υπάρχουν ανήλικα στο Δήμο Αθηναίων τα οποία είναι ύστερα;

ΜΑ: Το πρόβλημα είναι όταν υπάρχει μόνο ένας γονιός, δηλαδή μονογονεϊκές οικογένειες, όπου κάνει ο γονιός αυτός κάποια παράβαση και πάει φυλακή ,π.χ. πάει η μάνα φυλακή και τα παιδιά μένουν πίσω.

11. Ποιοι είναι οι κίνδυνοι όταν το παιδί έχει από αναγραμματισμό άλλο όνομα;

ΜΑ: Τότε το παιδί δεν μπορεί να πάρει ΑΜΚΑ, δεν μπορεί να κάνει εμβόλια, δεν μπορεί να βγάλει πιστοποιητικό γέννησης. Υπάρχουν παιδιά που έχουν γίνει ενήλικοι και δεν μπορούν να βγάλουν ταυτότητα. Επίσης το σχολείο δεν μπορούσε να κάνει το εμβόλιο, εξαιτίας των αναγραμματισμών. Τα νοσοκομεία όταν γεννιέται ένα παιδί από ανήλικη μητέρα (συνήθως τσιγγάνα), δεν είναι πάντα εύκολο να κάνουν τον έλεγχο που πρέπει σχετικά με τα στοιχεία της μητέρας. Συχνά, παρατηρείται το φαινόμενο, την άλλη μέρα, οι συγγενείς να το δηλώνουν με άλλο όνομα.

12. Ποια είναι η διαδικασία για να βοηθήσετε έναν ανήλικο;

ΜΑ: Δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη διαδικασία, αν χρειάζεται βοήθεια ένα παιδί, θα την δώσουμε. Συνολικά, έχω πολλή δυσκολία. Συχνά, οι επιμελητές μας καλούν για παιδιά που έχουν κάνει κάποιο παράπτωμα, αλλά δεν έχει γίνει ακόμη το δικαστήριο. Γιατί μέχρι να γίνει το δικαστήριο, το παιδί δεν έχει που να τοποθετηθεί και έτσι και οι ίδιοι προσπαθούν να βρουν δομή να φιλοξενηθεί ο έφηβος που έχει κάνει παράβαση μέχρι να γίνει το δικαστήριο. Σε περίπτωση που δεν μπορούν άμεσα να βρουν στέγη, τον κρατούν στο αστυνομικό τμήμα. Πολλές φορές τα παιδιά που κάνουν την παράβαση έχουν φύγει πριν από το σπίτι τους. Δεν ελέγχουν ποτέ το περιβάλλον του παιδιού, όταν φεύγει από το σπίτι. Οι έφηβοι φεύγουν από τα σπίτι, αλλά κάνουν ψάχνει, επειδή έχουν προβλήματα, δεν ξέρουμε που ζούνε. Γενικά νομίζω ότι ίσως δεν υπάρχει κάποια δομή που να εξειδικεύεται μόνο και αποκλειστικά σε έφηβους, αλλά υπάρχει δομή νομίζω στην Καλλιθέα που εξειδικεύεται μόνο και αποκλειστικά σε εξαιρετικά μικρής ηλικίας παιδιά.

13. Αν ένα παιδί βρεθεί στο δρόμο, ποια είναι η διαδικασία;

ΜΑ: Χρειάζεται εισαγγελική απόφαση. Ο εισαγγελέας ειδοποιεί το δήμο, ο δήμος έχει μια υπηρεσία για να εξετάζει τα περιστατικά από τον εισαγγελέα μόνο, η οποία ελέγχει τα περιστατικά και επιστρέφει την πληροφορία στον εισαγγελέα. Ωστόσο, για να κινηθεί αυτή η υπηρεσία θα πρέπει να υπάρχει αίτημα από τον εισαγγελέα, δεν μπορεί κάποιος πολίτης να ζητήσει την παρέμβαση τους αναφορικά με την προστασία του ανήλικου. Αν υπάρχουν προβλήματα στις οικογένειες, θα πρέπει πρώτα να πάνε στον εισαγγελέα και μόνο με εντολή του εισαγγελέα, θα πάει ο υπάλληλος του δήμου στο σπίτι να ελέγξει την κατάσταση, να στείλει την αναφορά στον εισαγγελέα. Μετά την αναφορά, ο εισαγγελέας μπορεί να αποφανθεί αναφορικά με την επιμέλεια του ανήλικου. Αν αφαιρεθεί η επιμέλεια, έρχεται η αστυνομία παίρνει το παιδί και το πηγαίνει σε οργανισμό φιλοξενίας. Ζήτημα προκύπτει αν ο υπάλληλος του Δήμου, δεν βρει κανέναν στο σπίτι για να αξιολογηθεί η κατάσταση και τότε μάλλον κλείνουν τον φάκελο. Βεβαίως ο προβληματισμός μου είναι, πώς όταν φύγουν τα παιδιά από την οικογένεια, πού θα πάνε στο Παίδων; Από προσωπική μου εμπειρία, είχα ακούσει και δεν γνωρίζω κατά πόσο είναι αλήθεια, ότι παιδιά είχαν καταλήξει στη ΓΑΔΑ, χωρίς να είναι παραβάτες, διότι δεν υπήρχαν δομές, να τους πάνε. Ένα άλλο ζήτημα με τις δομές είναι ότι όπως ακούγεται γενικά

από διάφορους, κάποιες φορές το προσωπικό που είναι δίπλα στα παιδιά, (και όχι οι κοινωνικοί λειτουργοί των δομών, που βρίσκονται στα γραφεία και δεν έχουν καθημερινή και πολύωρη επαφή με τα παιδιά) δεν είναι ειδικοί, δεν είναι κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, δεν έχουν τα κατάλληλα πτυχία, καμιά φορά δεν έχουν κανένα πτυχίο, αλλά ούτε έχουν και την δέουσα ευαισθησία απέναντι στα παιδιά, δηλαδή καμιά φορά, η πρόσληψη αυτού του προσωπικού δε γίνεται με προσοχή, αλλά μπορεί να προσλάβουν τον οποιοδήποτε για να είναι όλη μέρα με τα παιδιά. Το αποτέλεσμα είναι κάποια παιδιά να προτιμούν να κοιμούνται στο δρόμο, για να μη τους μιλούν άσχημα και ανεπίτρεπτα στις δομές, εκείνοι οι οποίοι δεν είναι ειδικοί, αλλά παρόλα αυτά έχουν προσληφθεί να είναι δίπλα σε αυτά τα παιδιά, πολλές ώρες την ημέρα. Επιπρόσθετα ένα άλλο πρόβλημα, είναι τι γίνονται τα παιδιά τα οποία οι μητέρες τους κακοποιούνται. Στην Ελλάδα υπάρχουν οργανισμοί που φιλοξενούν αυτές τις μάνες, όπως και τα παιδιά τους, μόνο όμως τις ώρες που η μάνα είναι στον οργανισμό. Πρέπει να διερευνηθεί όταν η μάνα πρέπει να εργαστεί, αν τις ώρες εργασίας της, το παιδί μπορεί να παραμείνει στον οργανισμό αυτό, ή αν υποχρεωτικά πρέπει να φύγει, κάτι που θα δυσκολέψει την μάνα στην εύρεση της εργασίας. Στην Αμερική γίνεται το αντίθετο, επειδή η γυναίκα, έχει και τα παιδιά, αφήνουν την γυναίκα που κακοποιείται στο σπίτι της και πάνε τον άντρα που κακοποιεί κι έχει αυτή την απαράδεκτη συμπεριφορά, σε οργανισμό (ίδρυμα), όπου εκεί πρέπει να παρακολουθήσει ο άντρας υποχρεωτικά ένα πρόγραμμα, για να μάθει να συμπεριφέρεται ορθά στη γυναίκα του και αν κρίνουν οι ειδικοί ότι έμαθε από το πρόγραμμα, τότε μόνο μπορεί να γυρίσει πίσω στο σπίτι του, στη γυναίκα του και στα παιδιά του. Ενώ όσο διάστημα είναι στο ίδρυμα είναι υποχρεωμένος να πληρώνει κανονικά για τη διαβίωση της γυναίκας του και των παιδιών του. Όλο αυτό στην Αμερική έχει προβλεφθεί για να μη ταλαιπωρούνται και τα παιδιά αλλά και η μάνα που έχει τα παιδιά. Στην Ελλάδα τα παιδιά αυτά ακολουθούν την μάνα στον οργανισμό. Ακόμα πολλές φορές οι δομές δύσκολα φιλοξενούν παιδιά που είναι Τσιγγάνοι, ακριβώς επειδή έχουν άλλη κουλτούρα και πιο ελεύθερη ιδιοσυγκρασία. Επομένως τα παιδιά που είναι Τσιγγάνοι βρίσκουν ακόμα πιο δύσκολα φιλοξενία κάπου.

14. Σε περίπτωση που ένα παιδί δεν έχει κηδεμόνες, ορίζεται κάποιος από τον εισαγγελέα:

ΜΑ: Δεν ξέρω. Συνήθως ψάχνουν κάποιον συγγενή. Αλλά το ζήτημα είναι ότι πρέπει να φτάσει το αίτημα στον εισαγγελέα. Κάτι πρέπει να γίνει, για να μπορέσει ο εισαγγελέας να ορίσει την επιμέλεια του ανήλικου. Πολλά πράγματα δεν φτάνουν στον εισαγγελέα.

15. Ποιος είναι ο διαχωρισμός του ρόλου του εισαγγελέα από τον ρόλο του επιμελητή;

ΜΑ: Έχουν επιμελητές για τους παραβάτες ανήλικους. Αλλά δεν υπάρχει πρόβλεψη για τα παιδιά που είναι άστεγα. Σε αυτές τις περιπτώσεις προσπαθούν να βρουν δομές για να τα φιλοξενήσουν. Ωστόσο, η Ελλάδα δεν έχει οικογενειακό δικαστήριο, που ασχολείται με θέματα οικογενείας και παιδιών. Στην Ελλάδα μπλοκάρεται, η λειτουργία του οικογενειακού δικαστηρίου. Ένα οικογενειακό δικαστήριο, έχει όλους τους ειδικούς ώστε να προστατεύτε το παιδί. Πολλές φορές δεν προλαβαίνουν να λύσουν στην εισαγγελία γρήγορα όλες τις περιπτώσεις λόγω εξαιρετικού φόρτου

εργασίας. Οι εισαγγελίες είναι συχνά υποστελεχωμένες και αυτό επιβαρύνει και δυσχεραίνει το έργο τους.

15. Τι είναι αυτό που δυσκολεύει το έργο σας;

ΜΑ: Εγώ θέλω αυτά τα παιδιά να μπορέσουν να προχωρήσουν στο σχολείο. Δεν επιβάλλετε στο γονιό με κάποιον τρόπο να προστατεύσει το παιδί. Αποδίδονται τα επιδόματα, αλλά δεν υπάρχει έλεγχος αν τα φροντίζει τα παιδιά ή αν τα κακοποιεί.

16. Αναφορικά με τη διατήρηση της ευημερίας των παιδιών, εσείς προτείνεται τα επιδόματα να συνδέονται με έλεγχο, όπως είπατε και πριν, σωστά; Πείτε μας κάτι περισσότερο για αυτό.

ΜΑ: Πολλές φορές, ο μη επαρκής έλεγχος, όπως σας είπα δημιουργεί προβλήματα. Επειδή υπάρχει το οικογενειακό άσυλο και πολλές φορές οι κοινωνικοί λειτουργοί δεν μπορούν να διεξάγουν ελέγχους, πάρα μόνο αν έχουν συγκεκριμένο αίτημα. Αυτό άλλαξε κάπως με την κυρία Φωτίου. Η κυρία Φωτίου έχει κάνει στο Υπουργείο Εργασίας το πρόγραμμα ΚΕΑ. Το Πρόγραμμα ΚΕΑ επιβάλλει τον όρο να πηγαίνουν τα παιδιά στο σχολείο, ώστε να μπορέσει να διασφαλιστεί η βασική εκπαίδευση, γιατί πριν δεν υπήρχε αυτός ο όρος. Αλλά ωστόσο, μπορεί να παίρνουν το επίδομα πολυτέκνων, οπότε το πρόβλημα δεν μπορεί να επιλυθεί μόνο με αυτό, διότι αρκετοί δεν κάνουν αίτηση για το ΚΕΑ για να μην τους επιβληθεί ο όρος για την υποχρεωτική εγγραφή του παιδιού.

17. Υπάρχουν τρόποι να υπερσκελιστούν τα εμπόδια;

ΜΑ: Χρειάζεται να δημιουργηθεί ένα οικογενειακό δικαστήριο, ώστε να δικάζονται οι οικογενειακές υποθέσεις ξεχωριστά και να είναι πιο άμεση η παρέμβαση σε περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαίο

18. Πως καταφέρνετε να αντιμετωπίζεστε αυτές τις δυσκολίες;

ΜΑ: Ότι μπορούμε κάνουμε. Δεν έχουμε όμως τη δυνατότητα να κάνουμε και πολλά πράγματα. Όταν ο γονιός δεν θέλει να πάει το παιδί στο σχολείο ή σε κάποιο θέατρο, τότε είναι λίγα αυτά που μπορούμε να κάνουμε.

Σας ευχαριστούμε πολύ

ΜΑ: Και εγώ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εξαιρετικά ενδιαφέρουσα παραπάνω συνέντευξη προκύπτει ταύτιση αναφορικά με τη σημαντικότητα της εκπαίδευσης ως διάσταση της παιδικής ευημερίας. Επιπλέον, αναδεικνύονται σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με τις διαδικασίες που αφορούν τα άστεγα παιδιά και πιθανά γραφειοκρατικά ζητήματα που προκύπτουν, αν το παιδί είναι άστεγο και την πρόσβαση του στην εκπαίδευση. Δηλαδή, αναφέρονται προβλήματα αναγραμματισμών και κακών πρακτικών σχετικά με την αναγνώριση του παιδιού. Αυτό οδηγεί στην προβληματική καταγραφή των παιδιών στις οικογενειακές μερίδες, στα οποία δεν μπορεί να αποδοθεί ΑΜΚΑ και να ακολουθηθεί η νόμιμη διαδικασία για την εγγραφή του παιδιού στο σχολείο.

Επιπροσθέτως, περιγράφεται μερικώς, το πρόβλημα της παιδικής αστεγίας και η έκτασή του. Παράλληλα, αναδεικνύεται ένα ζήτημα, αναφορικά με το αν οι γονείς πάνε φυλακή, τι γίνεται με τα παιδιά. Προκύπτει, ότι μόνο κατόπιν παρέμβασης του εισαγγελέα μπορεί να μετακινηθεί ένα παιδί σε μια δομή φιλοξενίας ή να δοθεί η επιμέλεια σε συγγενείς. Σε κάθε περίπτωση και μέχρι να δράσει ο μηχανισμός, τα παιδιά μπορούν να φιλοξενηθούν σε νοσοκομεία Παίδων ή/και στα αστυνομικά τμήματα σε μερικές περιπτώσεις. Φαίνεται να υπάρχει μια έλλειψη σε δομές βραχείας φιλοξενίας, για παιδιά που αντιμετωπίζουν τέτοια προβλήματα. Ιδιαίτερο πρόβλημα εντοπίζεται στους εφήβους, οι οποίοι μπορεί να παραμένουν σε αστυνομικά τμήματα μέχρι να εκδικαστούν οι υποθέσεις τους.

Ένα ακόμα ζήτημα που προκύπτει σύμφωνα με τη συνέντευξη της κας. Λεμού είναι η έλλειψη ελέγχων αναφορικά με τη χρήση των επιδομάτων που δίνονται για τη φροντίδα των παιδιών. Δήλωσε επίσης, ότι θα πρέπει να δίνονται τα χρήματα αλλά ταυτόχρονα, οι οικογένειες θα πρέπει να ελέγχονται από εξειδικευμένο προσωπικό (συνηθέστερα κοινωνικούς λειτουργούς) ώστε να επιβεβαιώνεται η χρήστη αξιοποίηση των χρήματων, αναφορικά με τη σίτιση, τις συνθήκες διαβίωσης και την εκπαίδευση των ανήλικων μελών. Τόνισε δε, ότι οι γονείς που εισπράττουν τα επιδόματα βοήθειας, θα πρέπει να ελέγχονται και ως προς την ανατροφή των παιδιών σε ότι αφορά θέματα κακοποίησης και παραμέλησης. Η σύνδεση των οικογενειακών επιδομάτων με συγκεκριμένους όρους και ελέγχους, αποτελεί ενδεχομένως μια ιδέα πάνω στην οποία θα πρέπει να επενδύσει μελλοντικά το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας ώστε πράγματι να υπάρξει μια εξέλιξη αναφορικά με τη βελτίωση της παιδικής ευημερίας.

Διαδεχόμενα, η δημιουργία ενός οικογενειακού δικαστηρίου κρίνεται απαραίτητη από την κα. Λεμού, καθώς αυτό θα επιτάχυνε την επίλυση τέτοιων ζητημάτων. Το εξειδικευμένο προσωπικό πάνω σε θέματα οικογενειακού δίκαιου θα αποτελούσε μια καλή αρχή για να μπορέσουν να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των παιδιών σχετικά με ζητήματα κακοποίησης και παραμέλησης.

Επιπλέον, επειδή, φαίνεται να υπάρχει μια έλλειψη ενοποιημένου συστήματος καταγραφής των κενών στις δομές φιλοξενίας, των άστεγων ή παραμελημένων παιδιών, οι διαδικασίες φαίνεται να καθυστερούν, με αποτέλεσμα τα παιδιά να παραμένουν σε νοσοκομεία ή σε αστυνομικά τμήματα. Το τελευταίο αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για το οποίο θα αποπειραθούμε να προτείνουμε, στο μέλλον, τρόπους επίλυσης, μέσα από την κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης.

Συμπερασματικά, προκύπτουν τρία (3) σημεία εστίασης

1. Υπάρχουν γραφειοκρατικά ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την καταγραφή των παιδιών στις οικογενειακές τους μερίδες με διαδεχόμενα προβλήματα στην εγγραφή του παιδιού στο σχολείο και άρα στη μόρφωσή τους. Επιπλέον πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η γραφειοκρατική διαδικασία μεταξύ Εισαγγελέα και Δήμων και να αναζητηθεί κατά πόσο ευσταθεί ότι οι φάκελοι κλείνουν τόσο εύκολα κι απλά, αν ο υπάλληλος του Δήμου δεν εντοπίσει κάποιον στο σπίτι για να αξιολογήσει τη κατάσταση. Και βέβαια να διερευνηθεί πού καταλήγουν τα παιδιά όταν αφαιρεθεί στους γονείς η επιμέλεια ή αποδειχτεί ότι είναι μόνα και άστεγα, δηλαδή καταλήγουν σε υψηλούς ποιότητας δομές ή σε νοσοκομεία; Επιπρόσθετα πρέπει να διερευνηθεί αν όντως υπάρχει γραφειοκρατικό ζήτημα με τους έφηβους άστεγους, λόγω έλλειψης δομών που να εξειδικεύονται μόνο πάνω σε έφηβους,

όπως και γραφειοκρατικό ζήτημα με παιδιά Τσιγγάνων άστεγα. Από το προηγούμενο απορρέει η γενική διερεύνηση επάρκειας του αριθμού δομών φιλοξενίας δομών, ή αν είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας σημαντικού αριθμού νέων δομών φιλοξενίας άστεγων παιδιών. Σημαντικό γραφειοκρατικό πρόβλημα υπάρχει στις μάνες που κακοποιούνται, όταν υποχρεώνονται να φιλοξενούνται εκείνες και τα παιδιά τους σε οργανισμούς, αντί οι άντρες τους, που τελούν πράξεις κακοποίησης και βίας, λεκτικής, ψυχολογικής ή σωματικής, εναντίον τους. Ένα ακόμα γραφειοκρατικό ζήτημα, που πρέπει να διερευνηθεί είναι αν όλο το προσωπικό σε δομές και ειδικά αυτό που αναλαμβάνει την καθημερινή και πολύωρη φύλαξη των παιδιών, είναι ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, δάσκαλοι ή άνθρωποι με ευαισθησίες απέναντι στα παιδιά και εκπαιδεύεται σε σταθερή βάση για το πώς να μιλάει και να συμπεριφέρεται στα παιδιά. Αυτά είναι σημαντικά γραφειοκρατικά ζητήματα που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης τους αλλά και κατάρτισης προτάσεων βελτίωσης τους.

2. Η δυνατότητα δημιουργίας ενός οικογενειακού δικαστηρίου είναι σημαντική καθώς θα επιτρέψει την ταχεία επίλυση ζητημάτων αναφορικά με το παιδί και θα συμβάλει στη βελτίωση της παιδικής ευημερίας. Επίσης η δημιουργία ενός τέτοιου δικαστηρίου ίσως είναι αποτελεσματική και για τα ζητήματα που αναλύθηκαν στο υπ' αριθμόν ένα, σημείο εστίασης.

3. Παρατηρείται ένα έλλειμμα διεξαγωγής ελέγχων αναφορικά με την απόδοση των επιδομάτων ώστε να διασφαλίζεται η ορθή χρήση των οικονομικών βοηθημάτων με απώτερο σκοπό την ευημερία των παιδιών. Η πρόσφατη επιβολή του όρου, το παιδί να πηγαίνει σχολείο, όταν οι γονείς λαμβάνουν επίδομα, κρίνεται σημαντική, καθώς συμβάλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Η παροχή οικογενειακών επιδομάτων είναι εξαιρετική βοήθεια, ωστόσο θα πρέπει να συνοδεύεται από ελέγχους εξειδικευμένων κοινωνικών λειτουργών, χωρίς την αναγκαιότητα συγκεκριμένου αιτήματος, ώστε να προστατεύεται το παιδί από την πιθανότητα κακοποίησης ή παραμέλησης.

Από την παρούσα συνέντευξη προκύπτουν οι ακόλουθοι τύποι δράσεων, πρωτοβουλιών, αντιμετώπισης των προκλήσεων της παιδικής φτώχειας.

- Δράση για τα παιδιά που στερούνται την σχολική εκπαίδευση. Ήτοι δράση σχολικής ένταξης.
- Δράση για τα παιδιά που στερούνται τη στέγη. Ήτοι δράση φιλοξενίας άστεγων παιδιών.
- Δράση για τα παιδιά που στερούνται την ορθή επιμέλεια από τους γονείς. Ήτοι, δράση φιλοξενίας παιδιών με ακατάλληλους γονείς.
- Δράση για τα παιδιά που η μητέρα κακοποιείται. Ήτοι δράση φιλοξενίας παιδιών και των μανάδων τους όπου κακοποιούνται από τον σύντροφο τους.
- Δράση για τα παιδιά που οι γονείς τους λαμβάνουν κάποιο επίδομα. Ήτοι δράση σύνδεσης του επιδόματος με όρους υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης και τακτικού ελέγχου από κοινωνικό λειτουργό για ορθή κατανομή του επιδόματος, προς την κάλυψη όλων των αναγκών (διατροφικών, κ.α.) του παιδιού.

Τα παιδιά που αντιμετωπίζουν στέρηση ως προς την σχολική ένταξη, δηλαδή αντιμετωπίζουν παιδική φτώχεια επειδή στερούνται την εκπαίδευση, επωφελούνται περισσότερο από τις υπάρχουσες και

προαναφερόμενες δραστηριότητες, σε σχέση με τα παιδιά που στερούνται για παράδειγμα τη στέγη. Επομένως η δράση της σχολικής ένταξης είναι περισσότερο αποτελεσματική. Επομένως για τα παιδιά που αντιμετωπίζουν αυτή τη στέρηση υπάρχει μια δυνατότητα βελτίωσης της ευημερίας τους από πρωτοβουλίες σχολικής ένταξης των παιδιών.

Τα παιδιά που αντιμετωπίζουν στέρηση χρηματική, δηλαδή αντιμετωπίζουν παιδική φτώχεια ως προς το εισόδημα, επωφελούνται από δράσεις παροχής επιδομάτων, στο βαθμό που τα επιδόματα συνδέονται με όρους, προστασίας της παιδικής ευημερίας. Σήμερα τα παιδιά που αντιμετωπίζουν αυτού του είδους στέρηση, επωφελούνται περισσότερο από δράσεις επιδομάτων καθώς αυτά έχουν συνδεθεί από την κα Φωτίου, με τον όρο της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης, σε σύγκριση με παιδιά που αντιμετώπιζαν τη στέρηση αυτή στο παρελθόν, όπου τα επιδόματα δεν συνδέονταν με κάποιον όρο προστασίας της παιδικής ευημερίας. Ωστόσο θα μπορούσαν να επωφελούνται ακόμα περισσότερο αν οι δράσεις της παροχής επιδομάτων σε γονείς, συνδεόταν και με τον όρο υποχρεωτικών, τακτικών επισκέψεων από κοινωνική λειτουργό και έλεγχο ορθολογικής κατανομής των χρημάτων με προτεραιότητα διοχέτευσης τους στις ανάγκες (όλες) των παιδιών, υλικές, εκπαιδευτικές, πολιτισμικές, ελεύθερου χρόνου, κ.α..

Τα παιδιά που αντιμετωπίζουν στέρηση ως προς την στέγη ή ως προς την ακατάλληλη γονική επιμέλεια, ή ως προς μια μάνα που κακοποιείται από τον σύντροφο της, επωφελούνται πολύ λιγότερο, από τα προηγούμενα παιδιά, διότι οι δράσεις φιλοξενίας, αντιμετωπίζουν σοβαρά γραφειοκρατικά ζητήματα τα οποία αναλύθηκαν στο υπ' αριθμόν ένα σημείο εστίασης. Εδώ λοιπόν παρατηρείται ένα κενό (κυρίως γραφειοκρατικό) σε δράσεις που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας από τη διάσταση της στέγης. Τα παιδιά λοιπόν που αντιμετωπίζουν αυτού του είδους τη στέρηση δεν έχουν τη δυνατότητα σημαντικής βελτίωσης της ευημερίας τους από υπάρχουσες πρωτοβουλίες, διότι οι πρωτοβουλίες αυτές «σκοντάφτουν» σε γραφειοκρατικά ζητήματα. Ένα σχέδιο δράσης λοιπόν ενίσχυσης της παιδικής ευημερίας, οφείλει να προβλέψει στρατηγικές και πολιτικές, αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων, οι πολιτικές αυτές μπορούν να συμπεριλάβουν και το υπ' αριθμόν δύο, σημείο εστίασης.

Από τη παρούσα συνέντευξη λοιπόν εκμαιεύτηκαν οι τύποι δράσεων πρωτοβουλιών αντιμετώπισης των προκλήσεων της παιδικής φτώχειας, αλλά και ποια παιδιά επωφελούνται περισσότερο και ποια λιγότερο, ανάλογα με το είδος παιδικής στέγης που αντιμετωπίζουν και του πλαισίου που λειτουργούν οι αντίστοιχοι τύποι δράσεων, ενίσχυσης της παιδικής τους ευημερίας.

